

Magazín

o vode,

meste a životnom štýle...

občasník VVS, a.s.

august 2020

Ako si poradíme s kalnou vodou

Kaly sú vedľajším produktom biologického čistenia odpadových vôd. Vznikajú z baktérií (mikroorganizmov), ktoré proces čistenia zabezpečujú.

S. Hreha: Kalové hospodárstvo musíme prevádzkovať zodpovedne, aby sme si neohrozovali zdravie a životné prostredie.

Str. 4 >

Košickí hrdinovia bez potlesku

Košice. Na základe posledného sčítania mesto s približne 240 000 obyvateľmi. Plynulou dodávkou pitnej vody ich zásobuje VVS, a.s. a táto spoločnosť je zodpovedná aj za odkanalizovanie.

Str. 2 >

Absolventi v realite

Ako prví úspešne vyštudovali dávno zanedbaný odbor – technik vodár vodohospodár, ktorý na mieru pre vodárne navrhla SOŠ technická v Košiciach a VVS im garantovala istú prácu. Škola je teda za nimi, nastala realita, ich prvé zamestnanie.

Str. 6 >

Je to najprirodzenejšia a najobyčajnejšia tekutina. Napriek tomu nesmierne vzácna a ničím nenahraditeľná surovina strategického charakteru. Voda.

Str. 5 >

Naučil som sa skladať Rubikovu kocku...

Predstavovať Košičanom sympatického Stanislava Pitoňáka obzvlášť netreba. Herecká stálica činohry Štátneho divadla Košice baví návštevníkov divadla v mnohých postavách. Aj vďaka jeho presvedčivým výkonom sa pravidelne dvíha opona pred plnou sálou divákov.

Str. 8 >

Košickí hrdinovia bez potlesku

Košice. Na základe posledného sčítania mesto s približne 240 000 obyvateľmi. Plynulou dodávkou pitnej vody ich zásobuje VVS, a.s. a táto spoločnosť je zodpovedná aj za od-kanalizovanie.

Strategická surovina, akou voda bezpochyby je, musí byť obyvateľom dodávaná bez ohľadu na stav krajiny – napríklad aj v čase núdzového stavu. Preto VVS je jednou zo spoločností, ktorej zamestnanci aj počas koronakrízy museli pracovať v teréne a vystavovať sa nebezpečenstvu.

Nik z nich nebral ohrozenie svojho zdravia a prirodzene tak aj zdravia svojich blízkych na ľahkú váhu. K situácii sa však postavili zodpovedne a najlepšie, ako vedeli. Rovnako tak vedenie, ktoré zamestnancom v teréne zabezpečilo dostatok ochranných pomôcok. Situácia so zabezpečením ochranných pomôcok pritom nebola vôbec jednoduchá. Samozrejme, dopyt prevyšoval ponuku a ceny pomôcok sa vyšplhali na neuveriteľné sumy, niektoré zdraželi aj o 600 %.

VVS krátko predtým na základe súťaže uzavrela zmluvu s novým dodávateľom, bolo preto otáznne, ako si s nepoznanou a neprijemnou situáciou poradiť. Zareagoval však veľmi zodpovedne a aktívne, snažil sa dodržiavať prijateľné ceny a aj vďaka nemu VVS mohla svojim zamestnancom zabezpečiť hneď na začiatku krízy aspoň základné množstvo ochranných pomôcok a dezinfekcie.

Pomohli ľuďia aj pravidlá

Našťastie, už koncom marca začalo platiť nové pravidlo, tzv. lex korona – novelizované pravidlo o verejnom obstarávaní. Znamenalo, že v čase núdzového stavu je možné obstaráť život a zdravie zachraňujúce tovary aj od dodávateľov, ktorí nie sú v registri partnerov verejného sektora. Lex korona je hovorové označenie zákonných mimoriadnych opatrení s cieľom zmierniť negatívne dôsledky COVID-19 zostavených Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Vďaka tomuto pravidlu, promptnému dodávateľovi a najmä vďaka trom pánom – Ing. Viktorovi Háberovi, vedúcemu útvaru stratégie a nákupu VVS, a.s., Ing. Tiborovi Jačmanovi, vedúcemu útvaru interného auditu a bezpečnosti práce a Jaroslavovi Palkovi, ve-

dúcemu oddelenia strategického nákupu tak zamestnanci mali ihneď k dispozícii aspoň základné množstvo ochranných pomôcok a dezinfekcie.

Tieto šedé eminencie našich hrdinov bez potlesku sa už od vypuknutia pandémie doslova borili so zabezpečením ochranných pomôcok zamestnancom, a preto si aj oni zaslúžia uznanie a potlesk. Nebyť ich promptnej reakcie, prieskumu trhu a hľadania dodávateľov, približne 2 000 zamestnancov VVS by nemalo potrebné pomôcky a nemohli by tak vykonávať dôležitú prácu. Na ich rýchlu reakciu a organizáciu sa spoliehalo vedenie Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, ale aj všetci zamestnanci.

Svojím zodpovedným prístupom ochránili zdravie svojich kolegov, aj zdravie zákazníkov, ktorí s pracovníkmi VVS prichádzali do kontaktu.

Ďakujeme.

Takmer 2 000 zamestnancov, predovšetkým tí v teréne, tak malo k dispozícii viac ako 40 000 kusov rúšok, viac ako 15 000 respirátorov, približne rovnaký počet ochranných rukavíc a 500 kusov ochranných oblekov.

Tí v košickom teréne

Aby obyvatelia Košíc ani na chvíľu nepocítili dopad núdzového stavu a pandémie v súvislosti s dodávkou pitnej vody a odkanalizovania, bolo potrebné zo strany VVS vykonať náležité opatrenia. Jedným z nich bolo rozdelenie pracovníkov zo závodu Košice a jednotlivých hospodárskych stredísk na skupiny a tieto skupiny navzájom izolovať. V praxi to znamená, že skupiny sa nikdy nesmeli stretávať, ani pri preberaní zmien. Toto opatrenie bolo mimoriadne dôležité, pretože stačil jeden nakazený a všetci jeho kolegovia z hospodárskeho strediska by museli ostať v karanténe. Presne túto situáciu si VVS nemohla za žiadnych okolností dovoliť.

Zamestnanci v teréne rozdelení do dvoch zmien museli okrem toho dodržiavať aj iné prísne bezpečnostné opatrenia. Samozrejmosťou bolo používanie ochranných rúšok, rukavíc, ale aj oblekov, pravidelná dezinfekcia rúk, spoločných priestorov, šatní, áut, ale aj taká maličkosť, ako je používanie pera – zákazník pri podpise musel použiť vlastné pero.

Aj hrdinovia sa obávali

Všetci si boli vedomí toho, že ide o mimoriadnu situáciu a je len a len na nich, aby ňou dodávka pitnej vody a odkanalizovanie neboli poznačené.

Ako vnímali túto neobvyklú situáciu? Opýtali sme sa priamo ich, hrdinov v teréne.

Stretli ste sa už niekedy s takouto špecifickou situáciou? Ako ste ju prijali?

„Ešte sme sa s takouto špeciálnou situáciou nestretli, a to nielen mladšie ročníky. Bolo to pre nás všetkých niečo nové a zatiaľ nepoznané. Prijali sme ju všetci s rešpektom, trochu nervozity a s obavami, pretože nikto z nás nevedel, čo môže od tohto vírusu očakávať. Od začiatku sme sa riadili pokynmi a odporúčaniami či už v pracovnom, alebo súkromnom živote. Neistotu sme mali v súvislosti so zamestnávatelom - aké opatrenia budú nasledovať čo sa týka výkonu samotnej práce, ako aj dochádzky do zamestnania.“

Obávali ste sa o svoje zdravie?

„Táto situácia nás primäla k tomu, aby sme si ešte viac uvedomili, aké dôležité je zdravie pre človeka. Iba zdravý človek dokáže viesť plnohodnotný život. Strach o zdravie bol teda adekvátny. Rovnako sme mali starosť aj o zdravie našich najbližších, rodiny, priateľov, spolupracovníkov, preto sme viac ako inokedy mali na zreteli ochranu svojho zdravia. V rozhovoroch cítiť strach o zdravie blízkych príbuzných vo vyššom veku.“

Neupierame vďačnosť tým, ktorým to právom patrí, ktorí sa permanentne starajú o naše zdravie a ochranu, lekárom, sestričkám, opatrovateľom a hasičom. Cítili sme určitú krivdu zo strany médií, ktorá nás voďárov nespomenula medzi tými, ktorí taktiež stoja v prvej línii. Zabezpečenie plynulej dodávky vody je bezpochyby jednou z najdôležitejších vecí v službe obyvateľstvu. Pracovníci vodárni, montéri, odpočtári aj ostatní vodárenskí pracovníci v období koronavírusu zabezpečovali a vykonávali neodkladné a potrebné úlohy, často aj v kritických oblastiach.“

Mrzelo Vás, že v médiách sa prezentovala najmä vďačnosť lekárom, sestričkám, hasičom apod. a voďárov médiá nespomenuli?

„Niektorých z kolektívu sa to trochu dotklo, ani nie tak pri prezentovaní lekárov a sestier, ale skôr pri prezentovaní správcov sieťových odvetví, kde naše odvetvie zaoberajúce sa distribúciou pitnej vody nebolo spomenuté vôbec. Pre život obyvateľov je veľa dôležitých povolaní (zdravotníci, polícia, hasiči, plynárne, elektrárne apod.), preto sa nás trochu dotklo, že na zamestnancov, ktorí zabezpečujú pitnú vodu a odkanalizovanie sa v médiách pozabudlo.“

Je potrebné si však uvedomiť, že ochrana života a zdravia má prioritu. Celá spoločnosť bola nastavená takto. My sme si v súvislosti s ochranou zdravia uvedomovali našu dôležitosť pri zabezpečovaní dodávky vody, preto uvedomenie si vlastnej dôležitosti bolo dôležité pri riešení problémov so zabezpečením pitnej vody pre odberateľov.“

Ako reagovali obyvatelia? Tlieskali iným povolaniam – ušla sa však pochvala aj Vám?

„Každému pracovníkovi dobre padne pochvala aj od občanov. I s takouto kladnou reakciou sme sa pri výkone našej práce medzi ľuďmi stretli. Zistili sme, že táto situácia bola aj v niečom dobrá - že sa ľudia stávali vnímavejšími voči ostatným. Rovnako tak sme sa pri našej práci stretli s nepochopením a odsudzovaním. To, ako nás odberatelia vnímajú, je príliš individuálne. Ale v podstate sa to nelíšilo od vnímania našej práce pred pandemiou.“

Ďakujeme. Za to, že ste riskovali svoje zdravie, aby sme my mali vodu.

Ako sme fungovali

Zamestnanci dostávali nariadenia od svojich nadriadených: riaditeľa závodu, výrobné a technickej námestníčky, vedúcich oddelení a vedúcich stredísk. Zorganizovanie nebolo až tak náročné a istý čas fungovali pracovníci v režime - polovica pracovníkov bola v práci, druhá polovica ostávala doma a čakala na pokyn prísť do práce, ak by sa vyskytla nečakaná situácia. Referenti, majstri a vedúci stredísk pracovali v týždennom striedaní na home office.

Porady sa vykonávali pomocou konferenčných hovorov.

Ako si poradíme

s kalnou vodou

S. Hreha: Kalové hospodárstvo musíme prevádzkovať zodpovedne, aby sme si neohrozovali zdravie a životné prostredie.

Pohľad na kalové hospodárstvo ČOV Hatalov

Kaly sú vedľajším produktom biologického čistenia odpadových vôd. Vznikajú z baktérií (mikroorganizmov), ktoré proces čistenia zabezpečujú. Hlavnými zložkami sú organický uhlík, dusík, fosfor a siera. Donedávna sa tieto látky využívali ako vhodný zdroj hnojiva. Kaly však môžu mať aj chemický pôvod, pokiaľ vznikajú fyzikálno-chemicky, napríklad zrážaním a nie biologickým procesom.

Pre vodárenské spoločnosti na Slovensku, ktoré zabezpečujú odvádzanie odpadových vôd cez verejnú kanalizáciu a ich následnú likvidáciu v čistiarnach odpadových vôd, je kalové hospodárstvo a nakladanie s kalom na čistiarnach odpadových vôd ekonomicky veľmi dôležitá téma. Predstavuje takmer 40% z celkových prevádzkových nákladov ČOV.

Množstvo sušiny v kaloch

„Kaly vznikajú z procesu čistenia a tento proces nie je možné zastaviť bez vážneho ohrozenia životného prostredia, aj nášho zdravia,“ vysvetľuje prezident Asociácie vodárenských spoločností na Slovensku (AVS) Ing. Stanislav Hreha, PhD., ktorý je zároveň generálnym riaditeľom najväčšej vodárenskej spoločnosti na Slovensku - Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. (VVS). Za najväčší problém pri likvidácii kalov považuje množstvo sušiny v nich. „Cieľom našej spoločnos-

ti je v budúcnosti znížiť váhu kalov. To znamená dosiahnuť vyšší pomer sušiny a menej vody. Objem kalov na likvidáciu by sa tak znížil, čím by sa v konečnom dôsledku znížili aj náklady VVS.“

Čo to v praxi znamená? Procesom čistenia a následným odstredovaním už energeticky zhodnoteného kalu vzniká produkt, ktorý je z väčšej časti energeticky vyčerpaný, stále však obsahuje vysoké množstvo vody - až 75%. Likvidáciou takéhoto kalu dochádza predovšetkým ku prevážaniu veľkého množstva vody, preto je potrebné razantne zmenšiť objem tekutiny.

„V zahraničí sa využívajú rôzne moderné technológie na sušenie kalov. Môžu to byť solárne, plynové či elektrické sušiarne, ale aj iné. My však hľadáme najideálnejšie riešenie. VVS má totiž 96 čistiární odpadových vôd. Musíme proces nastaviť tak, aby v spádových oblastiach navzájom spolupracovali. Nie je totiž možné v každej ČOV vybudovať sušiareň kalov, išlo by o extrémne vysoké finančné prostriedky. Ak by sme našli ekonomicky dobre návratnú investíciu v tomto sektore, vieme znížiť náklady na likvidáciu kalov až o 70%,“

konštatuje šéf východoslovenských vodární.

Ekologickí a ekonomickí

Ideálne by podľa neho bolo, keby aj konečný - už vysušený - kal likvidovala VVS vo vlastných zariadeniach. Mohli by prípadne ešte vyrábať z kalu energiu, ktorá by spätne pomáhala pri jeho sušení a likvidácii. To už ale hovoríme o technologicky a finančne nákladných zariadeniach. „Vieme, že pri neustálom sprísňovaní legislatívy v oblasti nakladania s odpadom, je veľký problém nájsť optimálne riešenie, pretože na to vplýva najmä predpojatost' obyvateľov ku spaľovniam a rôznym tepelne spracujúcim technológiám. Momentálne je to však najúčinnnejšia, najlepšia, hygienicky bezchybná forma likvidácie kalov, ktorá je navyše šetrná voči životnému prostrediu. Samozrejme, za splnenia prísnych emisných kvót,“ konštatuje prezident AVS.

Aj napriek tomu, že kaly vyprodukované v čistiarnach VVS nepatria medzi nebez-

pečné odpady, nemožno ich používať na hnojenie, ani na zapracovanie do hnojív. Faktom je, že vo veľkých mestách je oveľa väčšie znečistenie, či už ide o chemické látky, hormonálne prípravky, drogy, ťažké kovy či iné nežiaduce látky, ktoré je oveľa náročnejšie odbúrať. „Naše čistiarny to zvládajú odbúravať, máme moderné technológie a preto odpad z našich ČOV nepatrí medzi nebezpečné látky. Keďže kaly nie je možné likvidovať využitím ako hnojivo, môžeme ich iba uložiť na skládky a miesť s klasickým odpadom, alebo splyňovať či spaľovať. Všetky tieto metódy sú však technologicky a finančne veľmi náročné a v konečnom dôsledku sa musia prejaviť aj v cene stočného,“ hovorí

Odstredivka kalu ČOV Bánovce nad Ondavou

Ing. Hreha. „Myslieť si, že cena za odvedenie a likvidáciu odpadových vôd môže byť v budúcnosti nižšia, je utópia. Tomu môžu tvrdiť len populistickí politici kvôli svojim volebným kampaniam. Vývoj na planéte ide stále dopredu a v odpadovej vode sa objavujú prvky, ktoré pred 30 timi rokmi neexistovali. A do budúcnosti budú pribúdať. Stačí spomenúť Covid-19.“

Každá nová látka, ktorá sa objaví v odpadových vodách sa musí odstrániť a na to sú potrebné modernejšie a kvalitnejšie technológie. Čiže aj väčšie a väčšie investície. „Nebude stačiť to, že špinavá voda prejde cez pár kamienkov a môžeme sa jej pokojne napiť. Odpadové a kalové hospodárstvo musíme prevádzkovať zodpovedne, aby sme si na Slovensku neohrozovali životné prostredie a zdravie. A aby sme si nevytvárali vážnu historickú ekologickú záťaž ako v 70. tých - 80. tých rokoch minulého storočia, ktorú naša krajina ani za posledných 30 rokov nedokázala spracovať,“ uzatvára prezident AVS Ing. Hreha.

ALTERNATÍVNE SPÔSOBY

- ✓ spaľovanie
- ✓ pyrolýza
- ✓ mokrá oxidácia
- ✓ splyňovanie

NEBEZPEČNÉ LÁTKY V KALOCH

- Antropologického pôvodu: antibiotiká, sedatíva, hormonálne liečivá, hormonálna antikoncepcia, drogy a podoba.
- Ťažké kovy - najmä v priemyselných oblastiach.

MODERNÉ TECHNOLOGIE NA SUŠENIE KALNEJ VODY

Otázna ostáva cena za nové technológie na sušenie kalu. Hoci sú na trhu dostupné, zatiaľ sa príliš nevyužívajú práve kvôli počiatočným nákladom. Napríklad solárne sušiarne dokážu elegantne využiť slnečnú energiu. Do systému sa privádza teplo zo žiarenia, pre prevádzkovateľa je to ekonomicky menej náročné. Zmena sušiny môže podľa dodávateľov tejto technológie narásť z 20 - 30 % až na 80 %.

Alternatívou sú aj pásové alebo bubnové sušiarne. Tie už ale vyžadujú prísun energie, čo sú financie navyše. Spotreba energie vo forme tepla je približne 0,08 kWh na kilogram odparenej vody. Tieto zariadenia dosahujú zmenu sušiny z 20 - 30 % až na 90 %.

VODOVODNÁ je tá pravá...

Je to najprirodzenejšia a najobyčajnejšia tekutina. Napriek tomu nesmierne vzácna a ničím nenahraditeľná surovina strategického charakteru. Voda.

Slovensko je krajina kvalitnej pitnej vody z vodovodu. Tento produkt podlieha prísnyim zákonným normám SR a EÚ, je pravidelne monitorovaný príslušnými regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva. Odborníci ju odporúčajú ako nápoj na každodennú neobmedzenú konzumáciu. Jej ideálne zloženie vplýva pozitívne na zdravie spotrebiteľov, na rozdiel od balených minerálnych vôd, ktoré sa smú konzumovať v obmedzenom množstve, či reklamou tak dokonale propagovaných prifarbovaných a prisladzovaných nápojov. Pitná voda je navyše na dosah obyvateľom Slovenska priamo v ich domovoch – stačí otočiť kohútikom. A to bez toho, aby zaťažila životné prostredie plastovými obalmi.

Najzdravšia alternatíva pitného režimu

VVS, a.s. na podporu produktu pitná voda z vodovodu prichádza s imidžovou produktovou kampanou, špeciálne v tomto letnom období, kedy je pitný režim mimoriadne dôležitý. Komunikačná kampaň je zameraná na propagáciu vody ako najzdravšiu alternatívu pitného režimu. Tú odporúča aj Regionálny úrad verejného zdravotníctva.

Mediálne známa odborníčka na výživu MUDr. Alžbeta Béderová, CSC., ktorá pracuje ako vedúca

noty a limity hygienického zabezpečenia pitnej vody.

Ing. Nataša Riganová, vedúca útvaru chemiko-technologických činností VVS, a. s.: „Najpoužívanejším spôsobom hygienického zabezpečenia vody je využitie dezinfekčných účinkov chlóru, ktoré sa na celom svete využíva už takmer 60 rokov. V správe Svetovej zdravotníckej organizácie z 3. marca tohto roka sa ohľadom vody, zdravotného zabezpečenia,

(UV) svetlom. Z toho hľadiska aj riziko ovplyvňujúce zásobovanie pitnou vodou je nízke. Vírus COVID-19 je pravdepodobne citlivejší na dezinfekciu chlórmi a inými oxidačnými procesmi ako mnoho iných vírusov.“

TEST o vodovodnej

Súčasťou kampane je aj jednoduchá súťaž – test, ktorý mapuje Váš prehľad z vodárenskej tematiky. Súťažiť sa dá do 30. augusta, traja vyžrebovaní výhercovia správnych odpovedí budú odmenení vecnými cenami. Test nájdete na: vodarne.eu

Zažiar s vodovodnou

Edukačný rozmer má aj verzia kampane s názvom Zažiar s vodovodnou zameraná na deti a ich zdravý životný štýl, súčasťou ktorého je aj konzumácia zdravej, bezpečnej a kvalitnej pitnej vody z vodovodu.

Vychádza z faktu, že pitný režim je u nás totiž stále podceňovaná záležitosť.

Na Slovensku máme nielen nedostatočný, ale často nesprávny pitný režim. Ak mu nevenujú dostatok pozornosti dospelí, je viac než pravdepodobné, že kvalitný pitný režim nemajú ani deti.

Je už samozrejmosťou, že sa v ich desiatových vrecúškach objavujú prifarbované a prisladzované nápoje, ktoré smerujú dieťa skôr k obezite a zdravotným problémom než ku zdravej výžive. Jednoznačným výkričníkom by mal byť pre nás fakt, že vysoký obsah cukru v sladených nápojoch spoľahlivo pomáha oslabovať imunitu u detí.

Pozor na nápoje, ktoré sa „tvária“ ako džús – majú vysoký obsah pridaného cukru, zatiaľ čo obsah ovocnej zložky je zanedbateľný.

Vedeli ste, že malý detský ovocný nápoj môže obsahovať aj 8 kociek cukru?

Preto odborníci jednoznačne odporúčajú ako najvhodnejšie riešenie pitného režimu pitnú vodu z vodovodu, ktorej kvalita musí byť monitorovaná a spĺňa vysoké kritériá noriem SR a EÚ. Voda z vodovodu neobsahuje kofeín, kalórie, farbivá, cukry, sorbitol a ani chinín, má zloženie, ktoré nezaťažuje organizmus. A potrebuje ju doslova každá bunka Vášho organizmu.

Áno, vodovodná je skutočne tá pravá...

Jednoznačne platí, že to najlepšie, a zároveň najjednoduchšie, čo môžeme urobiť pre vlastný organizmus, ale aj pre ochranu životného prostredia, je piť kvalitnú, zdravú, chutnú vodu z vodovodu, možno ochutenú citrónom, bylinkami, ktorú si pohodlne kedykoľvek napustíte do skleneného pohára doma, v práci či v škole...

Na zdravie! ☺

Poradne zdravia pri RÚVZ v Bratislave: „Najzdravší a najvhodnejší nápoj je čistá pitná voda... Prevencia civilizačných ochorení začína pri správnom výbere tekutín, pričom prvé miesto si drží čerstvá pitná voda.“

Vášeň pre čistú, zdravú a bezpečnú vodu

Aktuálna pandémia koronavírusu konfrontovala každého z nás a bezpečnosť všetkých zdrojov sa stáva na prvé miesto. Voda ako strategická surovina sa stala tiež centrom pozornosti. Nebezpečná situácia preverila kvalitu vody ale najmä fakt, že dezinfekcia pitnej vody chlórmi (ktorá sa tak často spochybňuje) má svoje opodstatnenie a chlór funguje ako seriózny ochranca kvality pitnej vody a teda aj ochrana a zdravia spotrebiteľov, napriek tomu, že doteraz bol považovaný skôr za „strašiaka“. Dnes sa mnohí spotrebiteľia chlóru dožadujú, dokonca vo zvýšenom objeme, aby mali pocit vyššej ochrany kvality vody. Tu je však dôležité zachovať povolené striktné stanovené hod-

hygieny a odpadového hospodárstva uvádza, že konvenčné centralizované metódy úpravy vody, ktoré využívajú filtráciu a dezinfekciu, zbavujú účinnosti vírus COVID-19. Ukázalo sa, že iné ľudské koronavírusy sú citlivé na chloráciu a dezinfekciu ultrafialovým

Absolventi v realite

Ako prví úspešne vyštudovali dávno zanedbaný odbor – technik vodár vodohospodár, ktorý na mieru pre vodárne navrhla SOŠ technická v Košiciach a VVS im garantovala istú prácu. Škola je teda za nimi, nastala realita, ich prvé zamestnanie.

Na niekoľkých z nich sme sa boli pozrieť priamo v teréne. Po prvých „otúkávačkách“ v práci sa s nami podelili o svoje pocity. Samozrejme, na ich objektívne zhodnotenie je ešte priskoro, radi sme sa však porozprávali so sympatickými mladými mužmi, ktorí svoju kariéru spojili s vodou.

Hospodárske stredisko rozvod vody mesto – Marek Juhár

Marek pomáha partii v meste Košice, jeho dojmy sú ešte zmiešané. „Chcel som sa stať vodárom,“ tvrdí Marek. „Školu som si vybral sám. Veci týkajúce sa vody ma stále zaujímali, no postupne som zistil, že ma láka práca s vodou trochu ináč – prostredníctvom inštalatérstva. Prax vo VVS, ktorú sme mali vo štvrtom ročníku, ma veľmi bavila. Chcem nábrať čo najviac skúseností a zručností, naučiť sa všetko, čo môžem. Mám skvelú partiu, preto zatiaľ neľutujem,“ usmieva sa Marek.

Hospodárske stredisko rozvod vody vidiek – východ – Tomáš Pavúk

Cestovali sme za ním mimo Košíc, s kolegami odčítali vodomery. „Keď som sa rozhodol, kam nastúpiť, trochu ma nasmerovali moji rodičia kvôli istej práci. Nastúpil som teda a neurobil som zle, lebo ma to začalo baviť. Som starší a viem, čo sme sa učili, čo mi škola dala a nastúpil by som na Kukučínku znova. Nemal som až také jasné predstavy, na ktoré hospodárske stredisko by som chcel ísť, tak som sa dostal sem. Kolegovia sú super, zvykli sme si na seba. Som rád, že som tu,“ konštatuje Tomáš.

Hospodárske stredisko kanál – Kristián Lipták

Kristiána sme našli v centre Košíc. Jeho oči sa usmievajú, on sa usmieva a zdá sa, že je to jeho práca snov. Hospodárske stredisko kanál si vybral sám a je nadšený. „Znova by som šiel na Kukučínku, vôbec neľutujem. Najsilnejšou motiváciou bola istá práca po ukončení školy a aj odbor mi sadol. Veľmi pekné spomienky mám na učiteľov v škole, lebo to so mnou nevzdali a vďaka ich motivácii a trpezlivosti mám teraz maturitu. Mal som rád predmet vodohospodárske technológie – o čistiarnach odpadových vôd, o priehradách, o stavbe brehov, preto som si vybral toto stredisko. Počas praxe vo štvrtom ročníku sme kolovali po strediskách, ale ja som v tom mal jasno – chcem ísť na stredisko kanál. Chcel som to mať aj pestré a tu každý deň zažívam a riešime niečo iné, nie je to nudná práca. Mám skvelých kolegov a v partii máme srandu, mám super majstra, ktorý mi vysvetľuje, čo a ako mám robiť. Veľmi sa mi tu páči a som spokojný,“ stále s nadšeným úsmevom hovorí Kristián.

Odbor technik vodár vodohospodár vznikol na Strednej odbornej škole technickej na Kukučínovej ulici v Košiciach v školskom roku 2016/2017. Prešiel schvaľovacím procesom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a bolo mu pridelený kód 3667 K. Vznikol prakticky na objednávku VVS, a.s., pretože spoločnosť pociťuje akútny nedostatok kvalifikovaných zamestnancov. „Škola bude pripravovať žiakov jednak pre VVS, a.s. a jednak pre Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.. Žiaci po získaní výučného listu a vysvedčenia o maturitnej skúške budú plne teoreticky, a čo je dôležitejšie, aj prakticky pripravení pracovať pre vodárenské podniky“, uviedol vtedy riaditeľ SOŠ technickej, PhDr. Ján Pituch, ktorý intenzívne a oduševnene na vzniku odboru pracoval.

VVS od začiatku garantovala zamestnanie úspešných absolventov. Mladí ľudia môžu nájsť uplatnenie ako technici prevádzky vodovodov, odborníci na kvalitu vody, odborníci na prípravu a realizáciu vodovodných sietí, špecialisti kontroly kvality vôd a vodných zdrojov, ako vedúci pracovníci zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, odborní pracovníci pre ochranu vodných zdrojov či technici pre protipovodňovú ochranu.

„Okrem piatich žiakov, ktorí sa ešte iba teraz chystajú riešiť svoju budúcnosť, majú všetci budúce uplatnenie. Väčšina z nich ostane verná profesii, ktorú študovali na našej škole. Či už čo sa týka zamestnania, alebo budúceho štúdia na vysokých školách. Traja žiaci mali

podpísanú zmluvu s VVS, a.s. od 1. júla tohto roku, ďalší traja pracujú na podpise zmluvy. Štyria žiaci sa dokonca uchádzajú o štúdium na vysokých školách. Traja žiaci momentálne pracujú inde, ale uvažujú, že prijímú ponuku zo strany VVS a zamestnajú sa tam, piati žiaci ešte neriešili svoju budúcnosť. Čakali na vysvedčenie a chystajú sa dohodnúť o zamestnaní s VVS. Jeden žiak ide pracovať do zahraničia, jeden sa chystá k vojsku ako profesionálny vojak,“ vymenúva riaditeľ školy.

Mladým mužom držíme palce, aby ich prvá práca bola tá, ktorú si vysnívali ☺

Aj v Trebišove

Rovnaký odbor vznikol v rovnakom čase aj v Trebišove na Súkromnej strednej odbornej škole DSA. Žiaci majú k dispozícii tréningové centrum s testovacím polygónom s rozlohou 1 100 m² ovládaný počítačmi, na ktorom je možná simulovaného zisťovania porúch vodného potrubia. Výstavba školiaceho centra trvala zhruba jeden rok. Aj trebišovskí žiaci sa môžu tešiť na istú prácu vo vodárňach.

Zelené faktúry

VVS pred časom posilnila online komunikáciu so svojimi klientmi. Vďaka portálu e-služby vodárne, ktorý je každému dostupný z www.vodarne.eu, si môžete nahlásiť stav meradla, skontrolovať alebo zmeniť svoje osobné údaje. A to všetko pohodlne z domáceho počítača.

Okrem toho však môžete cez nový portál riešiť aj svoju fakturáciu. Elektronický portál šetrí čas a náklady zákazníkov, navyše je šetrný k životnému prostrediu. Umožňuje klientom prijímať elektronické faktúry z VVS a spravovať ich na jednom mieste. Zákazníci sa tak vyhnú zdĺhavému procesu vystavovania a doručovania faktúr.

Stačia štyri kroky a Vašu faktúru si vyriešite online ☺

Naučil som sa skladať Rubikovu kocku...

Rozhovor s hercom Stanislavom Pitoňákom

Predstavovať Košičanom sympatickeho Stanislava Pitoňáka obzvlášť netreba. He-recká stálica činohry Štátneho divadla Košice baví návštevníkov divadla v mnohých postavách. Aj vďaka jeho presvedčivým výkonom sa pravidelne dvíha opona pred plnou sálou divákov. Dôkazom toho je aj fakt, že je viacnásobným víťazom ankety o najobľúbenejšieho herca činohry. Jeho tvár sa stala slávnou na celom Slovensku vďaka reklamnej kampani istej banky. Za sebou má aj filmové skúsenosti, v historickom hranom filme o Dubčekovi si zahral jeho osobného šoféra. Popri mnohých hereckých úlohách hrá už niekoľko rokov aj tú životnú – úlohu dvojnásobného otecka. O dámsku spoločnosť má permanentne postarané, doma má totiž babinec. Manželku a dve dcéry.

Je Stano Pitoňák otcom, ktorý svoje deti rozmaznáva darčekom a zniesol by im aj modré z neba? Čo pre teba znamená rodina?

Rodina je relax, rodina je domov, rodina je frmol od rána do večera, neviem si už predstaviť ani deň bez nich. Jasné, že pre nich robím, čo je v mojich silách, hlavne beriem deti od malička vážne, ako rovnocenných partnerov.

Kto je Tvojím životným vzorom alebo inšpiráciou?

Neviem definovať nejaký konkrétny vzor, aj keď mám svojich obľúbených hercov. Oslovuje ma, či už profesne

alebo osobne, každý kto robí svoju prácu naozaj, bez nejakých bočných kalkulov.

Prechádzame všetci rozhodne neštandardným obdobím v súvislosti s koronakrízou, ktorá so sebou priniesla mnoho spoločenských obmedzení, v Tvojom prípade to bolo vo veľkej miere aj obmedzenie pracovné. Čo Ti táto nečakaná situácia dala a naopak vzala?

Bol to stres, kým sme si uvedomili, že sa v tom režime dá celkom jednoducho pohybovať. Neboli sme uväznení v bytoch, ako to bolo inde v Európe, mohli sme

chodiť von, bicyklovať... Aspoň chvíľu brali ľudia iných vážne a pomáhali si. Jááá, ako rýchlo sa od toho viacerí oslobodili. Mne sa veľa vecí nezmenilo, akurát s viacerými obmedzeniami som naďalej varil, nakupoval, staral sa o výlety. Tá situácia mi, myslím nevzala nič. Zato som sa zlepšil v hre WRC na hernej konzole a naučil som sa skladať Rubikovu kocku.

Ako najradšej relaxuješ?

Najväčším relaxom je pre mňa byť nejakú chvíľu sám a ticho. Neležim pri tom (spať sa má v noci), väčšinou dám dokopy celý byt, ale svojím tempom, nikomu nemusím na nič odpovedať, alebo odbiehať k nejakému inému problému. Ale potom chcem, aby nabehol môj babinec a celé to rozhádzal.

Dokážeš diváka s ľahkosťou rozosmiať, čo rozhodne nie je jednoduché. Čo alebo kto rozosmeje Teba?

Mňa rozosmeje hocičo: film, kniha, vtip, kolega, ktorý na javisku zabudol text, alebo sa mu podarilo na javisko neprísť vôbec... Potrebujem sa zasmiať.

Vedel si, že Slovensko patrí ku krajinám s najkvalitnejšou vodou na svete? Chutí Ti pitná voda z vodovodu? Aký je Tvoj obľúbený nápoj?

Voda z vodovodu mi chutí veľmi. Je to chuť neporovnateľná so žiadnou balenou minerálkou, či stolovou vodou. Ale nepohrdnem ani vínom a pivom!

Ďakujeme za rozhovor.

VTIPY

Žena

hovorí mužovi:
- Naše auto má vodu v karburátore.

Manžel na to:

- Vodu v karburátore? To je somarina.
- Ver mi, karburátor je plný vody.
- Ty ani nevieš, čo to karburátor je. Ja sa na to pozriem. Kde je auto?
- V bazéne.

Zaklope
turista na dvere
domu, otvorí mu
babka
a pýta sa:

- Čo si praješ, synak?
- Dobrý deň, babka.
- Nemáte trochu pitnej vody? Som taký hladný, že by som tu prespal.

Fero si
kúpil mobil a rozhodol sa, že
prekvapí manželku. Prišiel domov, napustil
si potajme vodu do vane, sadol si do nej a navolil
číslo domáceho telefónu. Keď Mara zdvihla slúchadlo,
povedal:

- Miláčik, poď mi umyť chrbát.
- Teraz nemôžem, starý je už doma.
- odpovedala potíchu Mara.

Keď
bude Chuck Norris
chcieť, tak sa opije aj z pohára
pitnej vody.

- Jean,
pohár vody,
prosím.

- Tu, pane.

- Ďakujem, Jean. Jean,
ďalší pohár vody, prosím.

- Tu, pane.

- Ďakujem, Jean. Jean,
ešte jeden pohár vody,
prosím.

- Tu, pane.

- Ďakujem, Jean. Jean?

- Áno, pane.

- Zavolajte hasičov.

Toto samí neuha-

síme.